

Kvindens Samfundsopgave

Taler

Viggo Ullmann

Dato

5 juni 1890

Sted

Stortinget

Omstendigheter

Debatt om stemmerett for kvinner

- 1 Naar man skal gaa til en Afgjørelse af denne Sag, er det bedst paa Forhaand at
gjøre sig selv opmærksom paa, at det, som det her dreier sig om, er den Ting:
Hvorvidt skal vi nu give Stemmeret til vor Moder, til vore Søstre, til vor
5 Hustru? Thi selv om det ikke netop i driekte Forstand bliver til den, som vi har
til Moder, dem, som vi har til Søstre, den, vi har til Hustru, - det er dog allikevel
overfor Mennesker, der staar ligestilt med dem, vi her skal træffe en Afgjørelse,
ja det er maaske endog lige dirkede dem, som staar i dette Forhold til os, det her
gjælder. Jeg vil bede de ærede Repræsentanter ved en videre Debat om denne
10 Ting at lægge sig den Sag paa Hjerte, at de, som det har gjælder om, er dem, som
de er knyttet til ved de allernærmeste Baand, det er dem, hvem de har mødt
saaledes i Livet, at de ligeoverfor dem bøier sig i den dybeste Ærbødighed, hvori
Mennesker kan bøie sig for Mennesker. Kanske, dersom de ærede Herrer tænkte
sig Sagen saaledes personlig ind paa Livet, at vi saa fik mindre at høre om
allehaande abstrakte Theorier og allehaande Udtalelser om Kvinden og hvad vi
15 skal tillade og indrømme Kvinden, vi Mænd. Kanske vi saa gikk lige løs paa
Sagen og spurgte du af den Erfaring, som vi selv i vore allernærmeste Hjem: er
det rigtigt, er det rimeligt, er det overensstemmende med almindelig sund
Menneskesands og al ærlig Menneskefølelse, at vi her tager det Skridt, som
foreslaaes? Dersom vi bare vilde stille Sagen saaledes, saa kanske vi kunde
20 undlade at komme ind paa, hvad Flertallet kræver som først og fremst
nødvendigt i denne Sag, komme ind paa en principiel Afgjørelse af, hvorvidt det
i det hele skal være berettiget at give Kvinder Stemmeret. Jeg skal ikke foreløpig
indlade mig på nogen saadan principiel Debat; jeg skal gaa ud fra det, som
Flertallet finder, at man ikke kan gaa udfra, de almindelige praktiske Forhold,
25 hvorvi staar i Livet; kanske vi ved Hjælp af dem kunde komme til at naa med
større Fylde og Klarhed til Afgjørelse af dette saakalte principielle Spørgsmaal.
Jeg lægger da min Debat udelukkende paa Grundlovsbestemmelsen, saaledes

som den nu er, - Litr. a: de, som er eller har været Embedsmænd. Nu, dette
30 gjælder ganske vist ikke for Øieblikket Kvinder; dersom man skulde tro
Komiteens ærede Ordfører, maa dette Litera endogsaa føre til, at det er saa
omtrent umuligt i formel Henseende at stemme for Kvinders Stemmeret, fordi
Kvinder ikke er Embedsmænd. Ja, jeg skal give den ærede Repræsentant to
Udveie for det der; den ene Udvei det er den, at enten bliver ingen Kvinde
35 stemmeberettiget paa Grundlag af Embedsmandsstillingen, eller ogsaa gjør vi
ogsaa Embedsmandsstillingen aaben i sin Tid for Kvinder, og de bliver
stemmeberettigede paa det Grundlag. Hvad enten det ene eller det andet bliver
Tilfældet, er der fra dette Litera intetsomhelst at hente til, at man skulde ville
nægte Kvinder Stemmeret. Gaar man ud fra, at Kvinder i sin Tid bliver
40 Embedsmænd, og det kan vi ikke nægte dem - det er bare meningsløs Tale at
ville sige, naar man har ført dem lige hen paa Grændsen, lige hen til
Embedsexamen, at det skal kunne gaa an i Længden at nægte dem at indtage den
Stilling, Embedsexamen fører til - gaar man, siger jeg, ud fra, at Kvinder i sin Tid
vil blive Embedsmænd saa er det det simple Spørgsmaal: Kan man saa med
45 nogensomhelst Mening nægte Kvinder, der er i Embedsmandsstilling, at være
stemmeberettigede?

Men selv om man aldeles bortser fra dette Punkt, saa gaar jeg videre i § 50 og
spørger da: Kvinder, som paa Landet eier eller har leiet matrikuleret Jord, og da
50 særskilt alle de mange Gaardmandsenker, som sidder rundt omkring i Landet,
og som indtager i social Henseende aldeles den samme Stilling som en Mand,
der sidder paa en Gaard, hvorfor skal man nægte dem Stemmeret? Hvad
Rimelighed er der i ligeoverfor Bygdens som ligeoverfor Statens Styr og Stel at
sige, at disse jordeiende Kvinder skal intet have med i Laget? Dette har da
55 Flertallet heller ikke indladt sig paa at besvare. Jeg springer ligedan som den
ærede Ordfører for Komiteen over Rettighedsmænd i Finmarken, idet jeg dog
vil sige, at der kan vel ingen Ting være i Veien for at Kvinder ogsaa kunde gøres
til Rettighedsmænd; det vilde da f.ex. føre til, at de, som ansættes som Præster
der oppe, faar flere Indtægter, og det kan der ingen Skade være ved. Men enten
60 de bliver eller ikke bliver Rettighedsmænd, kan det ikke bruges til
nogensomhelst formel Indvending ligeoverfor dette, idet naar de ikke er
Rettighedsmænd, faar de heller ikke Stemmeret paa Grundlag af at være
Rettighedsmænd. Og saa kommer jeg til det at være Kjøbstadsborger eller det at
eie Gaard og Grund i en Kjøbstad. Hvorfor skal det Forhold existere, at der ved
65 Siden af hinanden kan bo to Kjøbmænd; den ene kan f. Ex. hede Vilhelm
Hansen, og den anden kan hede Vilhelmine Hansen; de handler med de

selvsamme Ting, de kan staa i ligedan Forretningsforhold, have ligedan Forretningsdygtighed, de kan tjene det samme, de kan ellers ogsaa have den samme medborgerlige Agtelse, og hvorfor skal saa Kjøbmand Vilhelm Hansen have Stemmeret og Kjøbmand Vilhelmine Hansen ikke have Stemmeret? Hvad er det ud af principielle Grunde, hvad er det ud af alle Slags indbildte moralske og lignende Krav, som skal gjøre, at den ene skal have Stemmeret mere end den anden? Er det virkelig for at bevare gamle Madame Vilhelmine Hansens kvindelige Dyd og Ærbarhed, at hun ikke skal have denne Ret ligeoverfor Kjøbmand Vilhelm Hansen? Det samme gjælder selvfølgelig dem, som er Grundeiere.

Endelig kommer vi tilsidst til de Kr. 500,00 eller Kr. 800,00, og der aabner sig for meget vidt Felt. Der sidder paa selvsamme Skole en Lærer og en Lærerinde eller paa selvsamme Kontor en Mand og en Kvinde som Kontorbetjent, paa samme Telegrafkontor en Telegrafist og en Telegrafistinde, paa Postkontor en mandlig og en kvindelig Postbetjent, kort sagt, der vil rundt omkring i Landet sidde Kvinder, kanske ikke med samme Indtægt netop, af den Grund, at hidtil har i Samfundet Lønnen været bestemt udelukkende af Mænd til Mændenes Fordel, men dog saaledes, at Lærerinden, den kvindelige Postbetjent osv. har Grundlaget for Stemmeret, har disse Kr. 500,00 eller Kr. 800,00, som behøves.

Jeg spørger: Med hvad Ret udestænges saa Lærerinden, Postbetjentinden, og hvad de ellers kan være? De gjør det samme Arbeide, de er stillet under de samme sociale Betingelser, sidder med den efter Loven nødvendige Indtægt; der er intetsomhelst andet, som skiller hende fra den anden, som har Stemmeret, end at hun er skabt som Kvinde, og han er skabt som Mand. Saa gaar man hen og siger: Af principielle Grunde, for at bevare den kvindelige, jeg ved ikke hvad, er det, at hun skal ikke faa Lov til at have denne Ret; det vil komme til at krænke, saare og ødelægge hende og Samfundet dette, at hun møder og afgiver sin Stemme, hun ligesaavel som den, med hvem hun i alle Maader er ligestillet.

Ja, vil man sige, det er ikke bare Stemmeret her spørges om, det er ogsaa Valgbarhed, og tænk, hvad det vil sige, at drage Kvinderne bort fra deres Gjerning og ind i det offentlige Liv! Tænk, om man f. Ex. skulde se den Ting, at Kvinder - kanske endogsaa gifte Kvinder - blev valgt ind i Storthinget! Ja, lad os nu tage den Sag ganske rolig! Naar man hører paa denne Sag i sin Almindelighed, saa bliver det fremstillet omtrent, som om det, der nu skulde staa for Døren, var at i samme Øieblik, som Stemmeret og Valgbarhed var aabne

for Kvinderne, vilde de alle - Hustruer og Mødre - strømme afsted til Valgtribunen og fremstille sig som Storthingskandidater, og medens de saa farer afsted til sine politiske Møder, ligger de smaa derhjemme i Vuggen og spræller med alle fire i Veiret, og den ulykkelige Ægteemand holder paa en Stund at vugge og prøver at faa dem til Ro; da saa ikke det lykkes, farer han afsted for at hente Konen fra Valgtribunen hjem for at tage sig af alle disse smaa.

Jeg tror ikke, det gaar til paa den Maade. I det aller uheldigste Tilfælde faar man vel gaa ud fra, at af de her tilstedeværende 114 vil ialfald ikke mere end Halvdelen komme til at blive Kvinder, det vil sige, det høieste, vi kan resikere, er altsaa 57. Deraf faar vi vel antage, at Halvdelen i det mindste er over den Alder, at de har smaa liggende og sprælle derhjemme. Lad os gaa ud fra, at ialfald 28 er sikre i saa Maade, og at bare de andre 28 kan der være Tale om. Jeg antager saa, at af disse 28 er ialfald Halvdelen ugifte eller saaledes stillet, at de enten ingen Barn har eller ialfald ikke Barn, som trænger til Omsorg, - og saa spørger jeg: Hvad bliver der saa igjen? I det høieste 14, som reiser fra Hjemmet, fra Mand og Barn! Herregud, om nu 14 Kvinder reiser hjemmefra, saa er det nu ikke saa forfærdeligt, da! Jeg tænker mig, at hvis disse 14 virkelig er saadanne, at de har Lyst til at reise hjemmefra, saa er det sandelig ligesaa godt at lade dem reise; thi jeg tror ikke, de passer synderlig godt hjemme hos Mand og Barn. Kort sagt - jeg tror ikke, vi behøver at indlade os paa den Slags Ting, af den simple og klare Grund, at det selvfølgelig vil være endnu mere Tilfælde med Kvinder end med Mænd, at de Kvinder, som bindes af stærke Baand til noget helt andet end det offentlige Liv, vil mindre end nogen anden søge ind i det offentlige Liv. Er det allerede Tilfælde med Mændene, hvor det gjælder deres Forrætninger - kanske dog ogsaa i enkelte Tilfælde deres Hjemkærlighed og lignende - saa vil det naturligvis i tifold høiere Grad være Tilfælde med Kvinderne, saa stærke Baand, som de bindes med til Hjemmet. Der kan vel ikke være nogen, som for Alvor vil sige, at de fra sin Erfaringskreds og fra sine Bekjendtskaber er vidende om, at i det Øieblik, Kvinderne faar Stemmeret, saa vil Mødre med Smaabørn, Mødre, som er bundne til Hjemmet, Mødre, hvis høyeste Livsgjerning og Livsinteresser ligger paa de Kanter, ivre for at komme ind i det offentlige Liv! I det hele taget, man taler bestandig, naar man debatterer disse Ting, om Kvinden under ét; man tager sig et enkelt Tilfælde; man tænker sig en Kvinde, som staar i det offentlige Liv, og saa debatterer man ud fra det enkelte Tilfælde, som om det var noget, som gjaldt hele Kvindeslægten, - som om hver eneste Kvinde i Landet vilde rende afsted og arbeide for at komme ind i det offentlige Liv. Det er ligesaa meningsløst, som det vilde være meningsløst at tale om Manden i dette Tilfælde.

Hvorfor taler man ikke om Mandens Forhold i disse Sager, naar der tales om Mandens Stemmeret? Kan man ikke stille op akkurat de samme Skræmmebilleder, naar det gjælder Mandens Stemmeret? Hvorfor siger man ikke, at Manden, hvis han faar Stemmeret, vil forsømme sine Forretninger, sin
150 Hustru og sine Børn, sætte hele sin økonomiske Existens paa Spil og reise hjemmefra bare for det offentlige Livs Skyld, - og forsømme alt, hvad der paaligger ham? Hvorfor kommer man ikke med de Argumenter? De fører aldeles det samme Sted hen som de samme Argumenter ligeoverfor Spørgsmaalet om Kvindens Stemmeret, - d.v.s. de fører til Vandsbæk begge Slags
155 Argumenter. Dt er dette, som er det simple, klare Forhold i denne Sag, at paa Grundlag af de nuværende Stemmeretsbetingelser - for ikke at gaa videre, men det samme kan anvendes med hensyn til videre gaaende - spørger vi simpelthen: hvorfor maa ikke de samme Vilkaar gjælde for Kvinder som for Mænd? Ja, saa svarer man: jo, det er det principielle, - akkurat det samme, som
160 om man vilde sige ligeoverfor Mændene, at de maate ikke have Stemmeret af principielle Grunde.

Det principielle skal da, efter hvad Flertallet i Komiteen fortæller os, være, at Kvindesagsbevægelsen, som munder ud i Stemmeret for Kvinder, hviler paa en
165 saadan overordentlig urimelig og urigtig Grund; den hviler paa en absurd, fra Livet løsreven Theori om en forudsat Lighed mellem Mand og Kvinde. Ja, nu er det saa rart, at Kvindesagsbevægelsen hviler netop paa det modsatte. Den hviler netop paa en forudsat og bestemt udpræget Opfatning af, at Kvinden har en særskilt Opgave i Livet, en særskilt Samfundsopgave, en særskilt Virkekreds,
170 særskilte Evner, som skal komme med. Det er ganske vist, at Kvindesagens Forkjæmpere har erklæret, fra Stuart Mills Dage af og nedover, at dette, som de Herrer af Kvindesagens Bekjæmpere bestandig har fremhævet om Kvindens Natur og om Kvindens Væsen, om Kvindens Dit og om Kvindens Dat, det gjælder ikke, fordi man har aldeles ikke nogen Anledning til at se, hvorledes
175 Kvindernes Natur vilde helt og fuldt udvikle sig, naar de kom under de samme Betingelser, hvorunder Mændenes Natur har faaet Leilighed til at udvikle sig.

Det er det rigtige, og det holder vi fast ved; men paa den anden Side, saa siger vi, at allerede af det, som vi nu ser, af det, som vi ved, af det, som Udviklingen har
180 ført med sig, kan det klart og greit begribes, at der er en betydelig Forskjell mellem Mænd og Kvinder, og det er paa denne Forskjel, vi lægger den største Hovedvægt, og derfra vi tager det stærkeste Argument for, at netop den kvindelige Side af Samfundet maa faa Lov til at komme ind i Samfundets

Naar derfor Flertallet fortæller os, at den formodede Lighed endogsaa gaar ud paa at ville udslette en oprindelig sat Forskjel i psykologisk og fysiologisk Henseende, en Forskjel, der er saa stor, at ingen Udvikling eller Degeneration har formaaet at udviske den, saa siger jeg: Det kan dog vel ikke være Flertallets ramme Alvor, at Kvindesagens Forkjæmpere mener at Kvindesagen selv i sin endelige Seir skulde kunne frembringe en fysiologisk Lighed mellem Mænd og Kvinder; vi faar dog vel ialfald holde os til det psykologiske; og hvad nu det psykologiske angaar, saa er det, som jeg sagde, saalangtfra Tanken, at vi der vil udviske Forskjellen, at - som ogsaa Minoriteten i Komiteen med rette har fremhævet - det, der har vakt vor Interesse for at faa Kvinderne med i Stemmeretten, det er netop de bestemte praktiske Krav, der for Øieblikket er oppe i Samfundet, og hvorom vi tror, at de skal kunne lettere imødekommes, dersom Kvinderne faar Del i det offentlige Liv. Der er blevet sagt, at der er noget, som er bragt inn i Verden ved den store verdensbevægende Begivenhed for 18 à 1900 Aar siden, og denne store Nybegyndelse i Verden det var, at man fik endelig ind i Verden Følelsen af det, som havde været saa lidet fremholdt før i Verden, Følelsen af Barmhjertighed. I det gamle hedenske Samfund kjendte man mange Slags Dyder, men de var i ganske væsentlig Forstand mandlige Dyder; dette er bleven paavist med Styrke og stor historisk Sandhed af den berømte engelske Forfatter Leky i hans Værk "Moralens Historie". Hva der er kommen ind med Kristendommen, det er Følelsen af Barmhjertighed med dem, som lider, og det er dette, som er voret og voret i en saadan Grad, at man nu rundt omkring i de civiliserede Samfund reiser sig og srørger: hvorledes skal vi faa denne Følelse fuldt Tilfredstillet? Og der er det, at den samme Leky peger paa, at denne Følelse er i særskilt Grad en Kvindelig Følelse. Ikke saaledes, at den ikke skulde kunne findes ogsaa hos Mænd, men den findes i høiere udpræget Grad, klarere, mer gjennemtænkt maaske, hos Kvinderne, og det er derfor, han haaber paa, at der med Kvinders Deltagelse i det offentlige Liv skal komme ind i Samfundet en en større Følelse af Barmhjertighed.

Det er dette, som Mindretallet i Komiteen har pegt paa, naar det har nævnt de to Sager, Fredssagen og Løsningen af Fattigspørgsmaalet, som det, det væsentlig haaber skal blive befordret gennem Kvindens Deltagelse i det offentlige Liv. Derfor er det slet ikke Ligheden, vi beraaber os paa; men det er netop denne Forskjel, som der eksisterer, denne Forskjel, som gjør, at vi ikke bare ser i Kvindens Stemmeret en Retfærdighedshandling - det gjør vi ogsaa, - men ser i

den noget, som er til Nytte for Samfundet. Vi ser i den den Fordel, som
225 Samfundet vilde faa derigjennem, at det ensidige mandlige, som hidtil har
raadet i Samfundet, bliver afløst af en Paavirkning udover Samfundet ogsaa fra
Kvindens Side.

Og da nytter det ikke at komme og vise os hen til, at Kvinden øver Indflydelse -
230 som det heder saa nydelig - i «det skjulte». Aa nei saamænd, om Kvinden øver
nogen Indflydelse i «det skjulte»! Øver hun Indflydelse i disse Sager, som her er
Tale om, saa øver hun den i Kraft af, at hun ved noget, vil noget og forstaar
noget. Kvinder, som bare bliver henvist til at have alene med den snevreste
Hjemmets Kreds at gjøre, kan ikke øve nogen Indflydelse der, hvor det gjælder
235 disse større Sager. Der, hvor de i det hele taget kan noget, vil noget og ved noget,
øver de Indflydelse, men da øver de den ikke paa den Maade, som de har Ret til
at øve den paa; thi den Maade er den selvsamme, hvorpaa vi Mænd øver
Indflydelse.

240 Den eneste Maade, hvorpaa man tilgavns kan øve Indflydelse i sit Fædreland,
det er ved at kjæmpe med Stemmesedlens Vaaben, det er ved at give sin Mening
med i alle Fædrelandets Gjøremaal; der er det, det moderne Samfund taler om,
at et Menneske kan virke noget, og det nytter ikke længer at henvise Kvindens
Virksomhed til «det skjulte», ligesaa lidt som det længer nytter at smøre
245 Kvinderne af med en Smule Festtale den 17de Mai eller sætte hende op paa et
Galleri, medens Mændene sidder nede og spiser Steg og drikker Champagne. Og
ligesaa, sikkert som det er, at man i den sidste Menneskealder med Kjæmpeskridt
har voxet i Forstaaelsen af, at det gaar ikke an at stænge Kvinderne ude paa disse
mere primitive Maader, hvorpaa vore Fædre stængte dem ude, saaledes gaar den
250 Følelse med ubønhørlig Magt fremover, at det gaar ikke an at stænge dem ude
fra det, som ikke bare er Mandens Ret, men som er en Menneskeret.

Det er derfor ogsaa saa, at Flertallets Indstilling vidner om, hvor svag i Grunden
deres Position er, som nu kjæmper mod Kvindens Stemmeret. Dersom et
255 saadant Forslag havde kommet frem bare for 10 Aar siden, saa skulde vi have
seet et ganske anderledes kraftigt Indlæg end det, som de Herrer har leveret; da
skulde vi seet, at de havde begyndt med Paradis og Syndefaldet og ført frem
baade Peter og Paulus, og saa skulde vi have hørt, at det var saa langt fra, at de
vilde indrømme, som Flertallet gjør, Kvinderne al mulig Oplysning og
260 Kvinderne al mulig Delagtighed i det at kunne erhverve sig Stillinger i
Samfundet, at de vilde have præket Pauli Ord for os i en saadan Grad, at vi nok

skulde have faaet erfare, at Kvinderne maatte ikke have Lov til at gaa udenfor den ganske snevre Hjemmets Kreds.

265

Men bare i de sidste 10-20 Aar er dette forsvundet, og nu staar Flertallet selv, de gode Høiremænd, som danner dette Flertal, paa Grændsen til alle mulige Indrømmelser af høieste Slags, det vil sige, de indrømmer lige fra Begyndelsen af gennem alle de Mellemtrin, som nu er gennemskredne, netop til den Grændse, som der her spørges om - bare did, ganske vist ikke længer; men allerede dette, at
270 hvad der er blevet Kjendsgjerninger, eller hvad der holder paa, at blive Kjendsgjerninger med Hensyn til Kvindernes Frigjørelse og Kvindernes Ligeberettigelse i Landet, at det bliver indrømmet med saadan Beredvillighed fra Flertallets Side, se det vidner om, at naar nogen Tid er gaaet hen, bliver de
275 norske konservative akkurat ligesaa rimelige i den Ting, som f. Ex. mange af de engelske konservative allerede er blevne. Saaledes som det jo er en bekjendt Sag, at den engelske Førsteminister Lord Salisbury er en bestemt Tilhænger af Kvindernes Stemmeret. Det lærte han engang i et Valgfelttog, da der dannede sig en en stærk konservativ Ring af Kvinder, som vilde hjælpe ham, og som ogsaa
280 for en stor Del gjorde, at det lykkedes ham at feire, og jeg er vis paa, at saasnart de Herrer paa den konservative Side mærker, at det er ikke saa galt at have Kvinderne med for den konservative Sags Skyld, vil ogsaa de blive meget medgjørliche. De er blevne meget medgjørligere allerede i mange Ting, og de bliver nok til syvende og sidst ogsaa med paa dette, om de end naturligvis maa
285 have nogen Tid, før de kan komme ud over de saakaldte principielle Indvendinger.

I det hele taget det Ræsonnement, som føres med Hensyn til Kvinderne, det kan jo virkelig ogsaa føres om saa meget andet. Jeg har bare saadan for Moro Skyld
290 tilladt mig at anvende en Del af det Ræsonnement, som Flertallet fører om Kvinderne, paa Præsterne. Det er det, som staar Side 5, anden Spalte og begynder med «Heller ikke skal man nægte». Jeg har istedetfor Kvinderne der tilladt mig, at indsætte Præsterne og at foretage en liden Smule Forandring ellers. Saa skal man høre, hvorledes det lyder: «Heller ikke skal man nægte, at der er
295 flere sociale Spørgsmaal, f. Ex. Skole- og Fattigvæsen, der frembyder Sider for den præstelige Dygdighed og Medhjælp; men naar man vil drage Præsten ind i det politiske Liv som aktiv Deltager, er man efter Flertallets Mening ifærd med at overskride Grændsen for den rette Fordeling mellem de andre Samfundsborgere og Præsterne af Samfundsarbeidet; derved vilde Præsten
300 utvivlsomt drages bort fra det Kald og den Gjerning, hvortil han af Forsynet er

henvist». - Jeg har tilladt mig at sætte «af Forsynet» istedetfor «naturligen». Jeg tror, der er ligesaa god Mening i dette som i det, Flertallet har skrevet. Ja, jeg siger, der er ligesaa liden Mening i det ene som i det andet. Men man kan for
305 dens Sags Skyld gjøre alle mulige Indvendelser; Der er ingen vanskelighed i at finde ud noget saadant.

Vi saa her forleden Dag i et af vore Blade, at man havde taget en anden Del af Flertallets Indstilling og bare sat Mænd ind istedetfor Kvinder og omvendt, idet
310 man tænkte sig ind i Amazonestaten, hvor alene Kvinderne havde Stemmeret, og hvis vi sætter os paa det Standpunkt, forsikrer jeg, at det er den allerbedste Mening i fra Kvindens Side i Amazonestaten at udtale dette, som Flertallet har gjort. Det er ét og det samme. Det hele reducerer sig simpelthen til dette, at der sidder en Del, som har Magten, og de finder, at de, der er udenfor, ikke bør have
315 Magten, fordi de er vant til gennem Aarhundreder, gennem Aartusinder at se paa dem som de, der ikke kan deltage i dette.

Efterhaanden trænger Kjendsgjærningerne sig frem; med større og større Magt gjør de gjældende, at disse før udestængte ikke kan bevæge sig paa det Felt og det
320 Felt, de kan overtage den Ting og den Ting, og saa bøier man sig og giver sig; men man holder de sidste og stærkeste Skanser saa længe som muligt. Men det ene er ikke forskjelligt fra det andet. Der er ingen principiel Forskjel i det, at man indrømmer Kvinderne Stemmeret, og i det, at man indrømmer dem at tage Embedsexamen, eller i det, at man indrømmede dem i sin Tid at blive
325 Telegrafistinder, eller det, at man indrømmede dem i sin Tid at faa lige Arv og Del med sine Brødre. Der er ikke den mindste principielle Forskjel. Det er bare simpelthen Trin opover paa den samme Stige. Det er Grader indenfor den samme Udvikling. Og om end Kampen føres forskjellig, og Ordene, som bruges lyder anderledes paa det ene Sted end paa det andet, - det er alligevel den
330 selvsamme Tanke, der ligger til Grund paa begge Steder baade i Modstanden og i Tilslutningen, og derfor er det, at Kvindernes Stemmeret i sin Tid vil komme til at seire trods al den Modstand, som reiser sig mod den. Den vil seire ud af Livet, ud af Kravene, saaledes som Livet fører dem frem, ud af den samlede Bevidsthed hos Menneskene om, at man baade har Brug for Kvinderne, og at
335 Kvindernes Deltagelse i det offentlige Liv er noget, som er en simpel naturlig Udvikling af Kulturen fremover fra det laveste Kulturtrin og indtil det Standpunkt, vi staar paa nu, saa at det er akkurat i Linie med den hele snorrette Udvikling, som det altsammen har taget fra den Tid, Kvinden ikke var andet end et Lastdyr, og indtil disse Dage, da ethvert Menneske, som vil gjøre

Fordring paa at have en Smule Dannelse, indrømmer den Ting fuldt ud, at Kvinden har aldeles den samme Ret til at være Menneske og til at skaffe sig menneskelig Oplysning, som vi Mænd har. Det er ikke andet end et Trin med i det hele, og derfor vil det i sin Tid komme.

345

Jeg vil da stemme for det Alternativ VII A, som hviler paa de nuværende Stemmeretsbetingelser, idet jeg gennem denne Stemmegivning, som jeg altsaa anser for den egentlig afgjørende i denne Sag, vil stemme for Principet om, at Kvinderne skal komme med, ligesaavel som Mændene, naar de har de samme Betingelser. Jeg vil forøvrig ogsaa, saasnart der blir Anledning dertil, stemme for almindelig Stemmeret for dem ligesaavel som for Mænd.

350

Kilde

Storthingstidende 1890, s.1259 - 1263

355

Emneoversigt

Innlegg i Stortinget, Kvinnesak, Likestilling, Stemmerett

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/kvindens-samfundsopgave>

360

365

370

375